

Per què ser bo si es pot ser excel·lent?

Sense entendre ni un borrall d'alemany, polonès o hongarès –per exemple–, agraeixo poder veure qualsevol muntatge signat per Thomas Ostermeier, Krystian Lupa, Árpád Schilling, Declan Donnellan, Daniel Veronese –aquí no hi ha problema, ja que és argentí– i alguns altres més que de tant en tant visiten casa nostra. Per què? Doncs potser perquè m'embadaleix veure i escoltar uns intèrprets en què els dos pilars que sustenten el seu art –veu i gest– han solat amb un grau de perfecció tan alt que l'actuació esdevé un plaer en si mateixa. És clar que el text és important i que cal poder seguir-lo encara que sigui llegint de reüll o amb risc de torticolí, però l'espectacle no és als rètols lluminosos que ens serveixen de pigall, sinó a l'escenari, en la sinergia creada a partir d'uns treballs individuals impecables que es fusionen per donar lloc a un exercici coral; en la compenetració i sincronia mil·limetrada que estableixen els actors entre ells, amb els objectes, amb el seu propi cos...; en el joc de gestos i mirades; en el so d'unes veus dotades del timbre, la modulació i el registre idonis; en el treball d'uns actors i unes actrius que desapareixen rere uns personatges que no sé què diuen, però

sí què senten, perquè han esdevingut tan reals com les emocions i els sentiments que els han donat «vida»...

I tot això amb una naturalitat aclaparadora, sense cap mena d'ostentació ni grandiloqüència gratuïtes.

Es tracta d'actuacions realment extraordinàries que, si d'una banda em permeten assistir a una lliçó de teatre única i magistral, de l'altra em provoquen la recança de només haver tingut en comptades ocasions la mateixa sensació davant d'un muntatge autòcton. I aquest fet em planteja, de retruc, un interrogant no gaire tranquil·litzador. Imaginem que algú, sense conèixer el català –i/o el castellà, perquè diguin el que diguin, lingüísticament, els nostres escenaris ja no són mirall de res– s'acosta a veure *El cercle de guix* (Brecht), *Espectres* (Ibsen) o *El rei Lear* (Shakespeare) –només per posar exemples de textos universals dels quals pot tenir un referent i que, aquí, han tingut una bona acollida de públic–. ¿Podria, aquest algú, engrescar-

L'autoexigència i l'esforç

Com hem pogut comprovar més d'una vegada, sovint el rendiment d'un actor està relacionat amb qui l'ha dirigit (Belbel, Ollé, Portaceli i Rigola, entre altres, en són bons exemples), o amb la seva pertinença o no a una companyia més o menys estable, però potser també s'han de tenir en compte altres factors, com poden ser la formació i l'autoexigència.

Actualment, en àmbits educatius i professionals es torna a parlar molt de la cultura de l'esforç, de la voluntat de treballar per millorar, de l'esperit de superació...; d'una sèrie de factors que, ben portats, poden contribuir a la realització personal i social dels individus, i que l'escola –inclosa la dedicada a formar teatralment, que és prou abundant– sembla no haver potenciat gaire

s'hi tant com ho hem fet nosaltres amb determinades propostes estrangeres que ens han brindat el Teatre Lliure, el TNC, el Romea, el Festival del Grec o el Temporada Alta? Malauradament, no n'espero una resposta tan positiva com tots desitjaríem.

Les raons poden ser moltes i complexes –la manca d'una tradició i d'una escola d'arrels històriques capaç d'haver forjat una dramaturgia amb segell propi en seria una de les principals–, però crec que un dels aspectes en què s'hauria d'incidir és la interpretació, perquè si bé les infraestructures i els pressupostos influeixen en el resultat d'un espectacle, qui de debò fa vibrar l'espectador és l'element humà: els actors i les actrius. I des d'aquest punt de vista, em sap greu, però tinc la sensació que, en el nostre país, la cosa encara està una mica verda. Hi ha, per descomptat, destacables i honroses excepcions, però em fa l'efecte que el gruix dels nostres intèrprets es limita a oferir un treball individual que no sol anar gaire més lluny de la pura correcció, i que sovint el conjunt interpretatiu més aviat és fruit de la juxtaposició que de la imbricació, de manera que només algunes primeres espases sobresurten enmig d'un conjunt massa heterogeni.

Sigui com sigui, em dol veure com, tot i que disposem de bones bases i considerant que ara el món de l'espectacle sembla més a l'abast i atractiu que mai, ens quedem a mig camí. Per què conformar-se a ser bo quan es pot ser excel·lent?